

Babyleaf teelt en soorten op het biologische groentebedrijf ?

Nieuwsbrief voor Kleine Bio- tuinbouwbedrijven.

Inleiding

In de zomer 2009 is een biologische demoteelt met Babyleaf (jonge salade) typen uitgevoerd. Het doel van demo was om a) de kleine biologische telers de marktmogelijkheden van Babyleaf saladetypen onder de aandacht te brengen, b) de mogelijkheden van het schonen en mengen van het product van Babyleaf soorten te demonstreren c) concepten voor teelt- en leveringswijzen Babyleaf saladetypen aan te geven. Hier worden in het kort de bevindingen verwoord.

Achtergrond; Op saladegebied zijn veel nieuwe marktontwikkelingen gaande. De handel en moderne consument willen steeds meer:

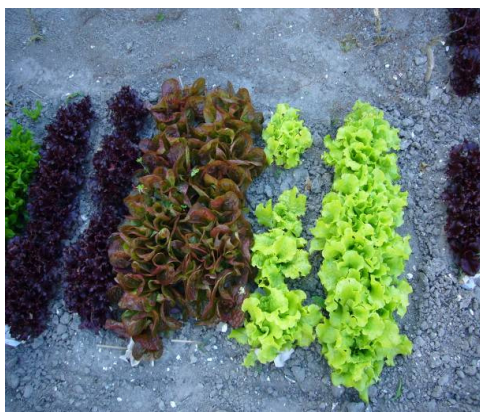
a) *een aantrekkelijk, vers, gezond, schoon, smaakvol en eerlijk geteeld product.*

b) *variatie in type, vorm en kleur.* Bij salade biedt door zijn soorten rijkdom daarvoor vele mogelijkheden: kropsla, ijssla, krulsla, romeinse sla, frisé sla en frisé andijvie, rucola, melde soorten met de rode, groene en blonde typen binnen deze soorten.

c) *specifieke aanbodseisen:* schoon, snel klaar, al dan niet gesneden, geen afval (gemak-sla), aangepaste hoeveelheden (van éénpersoonshoudingen tot grotere partijen voor instellingen) en lang (jaarrond) beschikbaar. Om aan de bovenstaande eisen voor bulk leveranties te voldoen is een gespecialiseerde keten ontstaan van grote continueelt via snijderij/wasserij/verpakking en distributie.

Andere benadering

Een dergelijk concept is voor *Kleine Biologische Tuinbouwbedrijven* met veel directe levering aan de klant niet mogelijk. Toch is ook voor deze bedrijven belangrijk om zo veel mogelijk aan de ‘moderne’ vraag naar salade te voldoen omdat a) er seizoenrond vraag naar is en b) er meer toegevoegde waarde te halen is. Daarom is een andere benadering nodig. Door naast de teelt van babyleaf, een aanvullende schoning en koeling te plaatsen, is grotendeels aan deze eisen te voldoen bij directe levering aan de klant. De ervaringen met zo een benadering worden hieronder weergegeven.

Diverse Babyleaf soorten op een rijtje

‘Wilke rucola’ blijft klein, maar is smaakvol

Teeltproef: in zomer 2009 een demo aangelegd met 16 soorten/typen die als jonge bladsla (babyleaf) geoogst kunnen worden. De beproefde soorten staan in tabel 1.

Er is ter plaatse op rij gezaaid op een biologisch perceel van de Broekemahoeve te Lelystad. De zaaitijdstippen waren 22 mei en 5 juni. De afstand tussen de rijen bedroeg 12 cm.

Teeltervaringen: De teelt werd uitgevoerd op kleigrond. Gezaaid zijn 600 zaden per m² wat volgens zaadfirma de optimale hoeveelheid is voor fijnzadige slasoorten. Bij de grofzadige snijbietsoorten is een lagere hoeveelheid van 200 zaden per m² aangehouden. Op de slempgevoelige grond was de opkomst van de slasoorten gemiddeld 50 %. De opkomst van de wilde rucola bleef meer achter.

Resultaten

Oogst en oogstmethoden: De soorten zijn geoogst op 2 tijdstippen voor een jong gewas en een meer volgroeid gewas. De oogst was 3 en 7 juli voor de 1^e zaai en 3 snelle soorten van zaai II. Op 15 en 17 juli alle soorten van de 2^e zaai nogmaals geoogst. Op 3 en 7 juli is de hele plantrozet geoogst, wat hogere opbrengsten en betere houdbaarheid oplevert maar meer werk geeft om oud en geel blad te verwijderen. Grove typen zoals snijbiet- en melde zijn, als plantrozet geoogst, gemakkelijk tot bosjes te binden als daar vraag naar is.

Op 15 en 17 juli is het jonge blad boven het groeipunt afgesneden, wat een mengsel van los blad maar ook een lagere opbrengst geeft. Los blad is gemakkelijker te schonen en bij het wassen beter te mixen tot een gemengde salade. De gewenste oogstmethode kan per bedrijf verschillen en is afhankelijk van de gekozen verkoopwijze.

Tabel 1, Babyleaf (jonge salade) soorten 2009, Biologische demo-teelt, Broekmahoeve 2009. *Op 3 en 7 juli is de hele plant (rozet) geoogst; op 15 en 17 juli is los blad ca 0,5 cm boven maaiveld geoogst*

veld	zaai I: 22 mei 2009				oogst 3 juli		oogst 7 juli	
	Rassen	type	herkomst	resistenties	t/ha	pl/m2	t/ha	pl/m2
1	Sadawi	rode eikebladsla	Vitalis	BI 1-26	12.4	262	30.6	218
2	Palosta	romaanse sla	Vitalis	BI 1-26; NR0	18.8	376	67.4	206
3	Greenoak	groene eikebladsla	Vitalis	BI 1-26; LMV	13.2	166	30.7	224
4	Redlo	lolla rossa	Vitalis	BI 1-26	25.4	456	38.6	304
5	Wonder der vier Jaargetijden	botersla	De Bolster	?	26.4	328	42.2	512
6	Black Seeded Simpson pluksla	pluksla	De Bolster	?	34.0	224	40.1	130
7	Babyleaf Faradia	lolla rossa	Rijk Zwaan	BI 1-26; NR0;	11.4	394	44.6	490
8	Babyleaf Kinevia	d. groene eikenbladsla	Rijk Zwaan	BI 1-25; NR0; LMV	25.6	370	35.0	360
9	Babyleaf Diveria	d. rood bladsla	Rijk Zwaan	BI 1-25; NR0;	23.4	288	43.7	586
10	Babyleaf Lunavia	donk. rode eikenblad	Rijk Zwaan	BI 1-25; NR0; LMV	15.2	312	33.1	384
12	Rucola Selvatica	wilde rucola	De Bolster		12.4	420	25.2	428
13	Groene Gewone snijbiet	snijbiet	De Bolster		33.8	62	42.4	94
14	Snijbiet gladbladige Witribbige	snijbiet	De Bolster		38.8	124	43.0	128
	zaai II; 5 juni 2009				oogst 3 juli		oogst 7 juli	
27	Rucola cultivata Esmée	rucola	De Bolster		20.8	66	36.3	752
31	Lichtgroene Tuinmelde	melde	De Bolster		6.2	66	14.9	64
32	Rode Tuinmelde	melde	De Bolster		5.6	78	10.2	82
					oogst 15 juli		oogst 17 juli	
17	Sadawi	rode eikebladsla	Vitalis	BI 1-26	5,5	78	7,9	64
18	Palosta	romaanse sla	Vitalis	BI 1-26; NR0	25,5	370	40,2	576
19	Greenoak	groene eikebladsla	Vitalis	BI 1-26; LMV	24,2	680	24,2	390
20	Redlo	lolla rossa	Vitalis	BI 1-26	15,8	504	21,1	576
21	Wonder der vier Jaargetijden	botersla	De Bolster	?	19,7	464	26,7	468
22	Black Seeded Simpson pluksla	pluksla	De Bolster	?	34,1	402	48,0	466
23	Babyleaf Faradia	lolla rossa	Rijk Zwaan	BI 1-26; NR0;	15,9	568	17,9	518
24	Babyleaf Kinevia	d. gr eikenbl	Rijk Zwaan	BI 1-25; NR0; LMV	15,9	258	22,6	310
25	Babyleaf Diveria	d. rood bladsla	Rijk Zwaan	BI 1-25; NR0;	17,6	474	23,1	476
26	Babyleaf Lunavia	donk. rode eikenblad	Rijk Zwaan	BI 1-25; NR0; LMV	15,6	500	21,9	592
27	Rucola cultivata Esmée	rucola	De Bolster		29,3	336	21,4	202
28	Rucola Selvatica (wilde rucola)	wilde rucola	De Bolster		15,9	414	14,7	276
29	Groene Gewone snijbiet	snijbiet	De Bolster		44,1	104	54,7	102
30	Snijbiet gladbladige Witribbige	snijbiet	De Bolster		42,8	174	46,8	138
31	Lichtgroene Tuinmelde	melde	De Bolster		11,9	40	42,5	78
32	Rode Tuinmelde	melde	De Bolster		17,9	62	20,5	52

Resistenties: BL= Bremia lactuca (wit) LMV - sla mozaïek virus; NR0 = Nasanovia luis biotype 0

Oogstmethoden: in de demo is de oogst handmatig met het mes uitgevoerd. Bij oogst van plantrozet is men daarop aangewezen. Wil men los blad op kleine schaal oogsten dan is een spinaziezeis (zeis met opzetstuk) een geschikt gereedschap. Grootschalige oogst kan machinaal met een speciale Babyleaf oogstmachine.

Opbrengsten: de opbrengsten staan in tabel 1. Het zijn proefveldopbrengsten en daarom relatief hoog, vooral bij de 1^e zaai, waar de hele plantrozet geoogst is. De onderlinge opbrengstverhouding tussen de soorten en oogsttijdstippen is wel tekenend. Bijvoorbeeld 4 dagen langere groei geeft een fors hogere opbrengst, maar ook een langer en minder mals product.

Groeiperioden: Bij zaai I is na 42 en 46 dagen geoogst. Van zaai II zijn 3 snelgroeende soorten na 28 en 32 dagen gesneden. Vervolgens zijn alle soorten ook op 40 en 42 dagen na zaai geoogst. Dit zijn relatief korte groeiperioden, waarbij de kans op ziekte aantasting ook kleiner zal zijn. De oogstperiode is sterk afhankelijk van de groeisnelheid per soort, het weer en de door de afnemer gewenste gewas lengte. De onderlinge verschillen in groeisnelheid zijn zichtbaar in de gewas lengte van zaai II. Wil men seizoenrond babyleaf product beschikbaar hebben dan dient vanaf zaaibaar weer in maart tot in half/eind augustus regelmatig (bijvoorbeeld wekelijks) gezaaid te worden.

Houdbaarheid: om een indruk te krijgen van de houdbaarheid na oogst zijn van zaai II van beide oogsten bewaard in een donkere cel bij 4 gr C. gedurende 11 en 13 dagen onder geperforeerd plastic folie. De resultaten staan vermeld in tabel 2. Opvallend is dat bij goede afdekking, waardoor uitdroging en slap worden wordt voorkomen, de soorten lange tijd redelijk fris blijven. Bij enkele soorten beperkten smet of bruin worden van het snijvlak of het blad de verkoopbaarheid. Tabel 2 geeft de resultaten per ras.

Tabel 2, Houdbaarheid van de salade-soorten van oogst 15 juli en 17 juli

	ras	type	lengte gewas (cm)	Beoordeling houdbaarheid van Oogst 15 juli	Beoordeling houdbaarheid van Oogst 17 juli
				na 13 dgn bij 4 gr C.	na 11 dgn bij 4 gr C
17	Sadawi	rode eikebladsla	12	slap	
18	Palosta	romaanse sla	10	bruin smet	
19	Greenoak	groene eikebladsla	10	smet	
20	Redlo	lolla rossa	12	redelijk fris binnen in	
21	Wonder der vier Jaargetijden	botersla	11		redelijk fris
22	Black Seeded Simpson pluksla	pluksla	15-17	slap en smet	
23	Babyleaf Faradia	lolla rossa	10	redelijk fris	
24	Babyleaf Kinevia	d. gr .eikenblad	7-8	redelijk fris, bruin snijvlak	redelijk fris
25	Babyleaf Diveria	d. rood bladsla	13	redelijk fris	
26	Babyleaf Lunavia	donk. rode eikenblad	10	redelijk fris	redelijk fris
27	Rucola cultivata Esmée	rucola	25-30		
28	Rucola Selvatica (wilde rucola)	wilde rucola	12		
29	Groene Gewone snijbiet	snijbiet	28	redelijk fris	redelijk fris
30	Snijbiet gladbladige Witribbige	snijbiet	25	redelijk fris	
31	Lichtgroene Tuinmelde	melde	25-30		
32	Rode Tuinmelde	melde	30		redelijk fris

Schoning: het wassen van de jonge sla kan worden uitgevoerd in een groentewasmachine. Op de Biovelddag 2009 is een eenvoudige langwerpige wasmachine gedemonstreerd waarin het product door een gang met koud stromend water dreef. Bij de invoer kunnen meerdere slasoorten tegelijk in het de watergang geleegd worden naar gelang de gewenste salade mix. De menging gebeurt dan tijdens het wassen. Bij het wassen wordt de sla van vervuiling ontdaan zoals zand, steentjes, insecten of slakken. Ook wordt het kiemgetal gereduceerd en gestabiliseerd. Verder vermindert een grondig en schoon wasproces de bruinverkleuring van de snijvlakken waardoor de sla lang vers versheid blijft. Het verwijderen van de het overtollige aanhangende water uitgevoerd in een eenvoudige centrifuge, waar de gewassen sla in een mand ingezet werd. De aanschaf van eenvoudige wasstraat met centrifuge is prijzig, maar de wasstraat kan ook voor eigen voorgesneden wintergroenten gebruikt worden. Aanschaf samen met naburige bio-groententelers is ook een overweging om de kosten te drukken.

Samengevat:

Men kan, met een juiste slasoort- en raskeuze, een afgestemd zaaischema en een combinatie van eenvoudige wasmachine en centrifuge, aan de vraag naar gemengde slasoorten voldoen op een kleine en flexibele schaal. Ervaring opdoen om de juiste afstemming te krijgen tussen soorten en hun groeiperioden is op bedrijfsniveau nodig, omdat mede de groeikracht van de grond daarvoor bepalend is.

Kees van Wijk, PPO-AGV, Lelystad

e-mail: kees.vanwijk@wur.nl

Eenvoudige wasstraat voor babyleaf

Variatie in kleur en smaak met Bio babyleaf